
Søker

Institusjonsopplysninger

Institusjonsnavn	Deichman
Institusjonens e-postadresse	hjelp@deichmanske.zendesk.com
Postadresse	Postboks 8924, St. Olavs plass
Postnummer	0130
Poststed	Oslo
Institusjonens leder	
Fornavn	Merete
Etternavn	Lie
Telefon	92 222 553
E-post	merete.lie@deichman.no
Er institusjonens leder kontaktperson for prosjektet?	Nei
Kontaktperson	
Fornavn	Frid
Etternavn	Hamsun
Telefon	99 161 658
E-post	frid.hamsun@deichman.no

Søknadstype

Velg søknadstype

Søknadstype

Forprosjekt

Prosjekt

Beskriv prosjektet

Prosjekttittel

Lesevenn i barnehager 2025-2030 -et pilotprosjekt i 2025/2026

Mål

Storbybibliotekene i Bergen, Bærum, Drammen, Kristiansand, Oslo, Stavanger, Tromsø og Trondheim vil samarbeide om prosjektet "Lesevenn i barnehager 2025-2030", med formål om å stimulere til økt leselyst og leseglede hos barnehagebarn. Prosjektet er et bidrag til at regjeringens leselyststrategi 2024-2030, "Sammen om lesing", lykkes.

Mål for pilotprosjektet 2025/2026 er å utvikle og teste et lesevenn-program i utvalgte barnehager i Oslo, Bærum og Trondheim. Programmet skal forsterke engasjement og kunnskap om betydningen av lesing, og bidra til rekruttering av frivillige lesevenner i barnehager.

Gjennom samarbeidsavtaler mellom bibliotek, utvalgte barnehager, lokale og nasjonale frivillige organisasjoner og faginstanser, vil vi lage et landsdekkende program som gjør det enkelt og motiverende å være frivillig lesevenn i barnehager.

Prosjektbeskrivelse

Resultater fra internasjonale studier som PIRLS1* (Progress in International Reading Literacy Study) og PISA2* (Programme for International Student Assessment) viser at norske barn og unges leselyst og lesekompetanse er synkende. PIRLS har dokumentert at norske elever har lavest leseglede blant de 65 deltagende landene i undersøkelsen, mens PISA-resultater indikerer at en betydelig andel av ungdomsskoleelevene mangler tilstrekkelig lesekompetanse til å mestre videre utdanning og deltakelse i samfunnet.

Studier utført av Nasjonalt lesesenter viser at én av tre foreldre ikke leser eller leser få bøker for barna sine (3–6 år), mens 80 prosent av barna som ble spurt sier at de ønsker å bli lest for.^{3*} Og norske barnehagelærere leser mindre for barna enn i de andre nordiske landene, og høytlesinger blir, med få unntak, ikke planlagt på forhånd. Barna må selv ta initiativ til å bli lest for.^{4*}

Tidlig innsats gjennom høytlesing har vist seg å være en effektiv metode for å fremme språkutvikling og skape positive holdninger til lesing. Høytlesing bidrar til å utvikle barns ordforråd, konsentrasjonsevne og evnen til å sette ord på egne tanker og følelser.

På grunn av krevende kommuneøkonomi og varslede kutt i barnehagesektoren, kan det i de kommende årene bli utfordrende for barnehagene å oppsøke biblioteket i samme utstrekning som tidligere, og bibliotekene har ikke ressurser til å komme til barnehagene. For å imøtekomme behovet for mer høytlesing og bedre tilgang på litteratur i barnehagene, må bibliotekene finne nye måter å jobbe på.

Prosjektet Lesevenn i barnehager skal ikke erstatte, men komme i tillegg til dagens tilbud om barnehagebesøk og høytlesingsstunder i bibliotekene. Prosjektet svarer direkte på leselyststrategiens oppfordring til å mobilisere lokalsamfunn, barnehager og bibliotek i et bredt samarbeid om lesing.

Hovedmål:

Øke leselyst og leseglede blant barnehagebarn i deltakerkommunene gjennom pilotering av et lesevenn-program.

Delmål:

Etablere et robust nettverk av lokale samarbeidspartnere; utvalgte barnehager, lokale frivillige organisasjoner og bibliotek.

Sikre bred deltakelse i lesevenn-programmet fra ulike aldersgrupper, kjønn og bakgrunner.

Benytte landsdekkende organisasjoner som for eksempel Røde Kors' og/eller Norske kvinners sanitetsforenings frivillighetsplattform for rekruttering og oppfølging av frivillige lesevenner (se inngåtte intensjonsavtaler).

Utforske digital løsning som gjør det enkelt for barnehagene å finne lesevenner (Settes på vent i pilotperioden 2025/2026).

Veiledning i litteraturvalg til målgruppen gjennom samarbeid mellom bibliotek, barnehage og lesevenner.

Sikre faglig kvalitet og relevans i opplæring av lesevenner gjennom samarbeid mellom bibliotekarer, Norsk Barnebokinstitutt og Leser søker bok.

Undersøke effekten av frivillige lesevenner i barnehagen, i samarbeid med Nasjonalt lesesenter, universitet og høyskoler (se inngåtte intensjonsavtaler).

Effektmål:

At norske barn og unges lesevaner, holdninger til lesing og leselyst snus, og at endringen vises i PIRLS- og PISA-undersøkelsene på sikt.

Frivillige lesevenner:

En sentral del av lesevenn-programmet vil være de frivillige lesevennene. Mange av disse vil sannsynligvis være eldre personer. Generasjonsmøtene som oppstår gjennom dette konseptet, har stor betydning for både leseglede og folkehelse. For barna vil møtene bidra til økt leseglede og språkutvikling, mens de eldre frivillige kan oppleve økt sosial deltakelse og livskvalitet. Nasjonalt senter for aldring og helse, oppfordrer eldre til å velge «fritidsaktiviteter som gir mental stimulering som for eksempel å delta på kurs, være aktiv i organisasjonslivet, spille spill og lese bøker», fordi det bidrar til å vedlikeholde kognitive evner og forebygger demens.^{5*} Gjennom samarbeidet med for eksempel Røde Kors og/eller Norske kvinners sanitetsforening, som har lang erfaring med frivillig arbeid, vil vi sikre god rekruttering, opplæring og oppfølging av lesevenner. Dette vil skape trygge rammer for samhandling mellom generasjoner og styrke fellesskapsfølelsen i lokalsamfunnene. Bibliotek, Norsk Barnebokinstitutt og Leser søker bok vil i samarbeid utvikle opplæringsmaterieell (digitalt og fysisk) og avholde kurs for frivillige lesevenner, for å sikre kompetanse innen barnelitteratur og formidling (Se inngåtte intensjonsavtaler)

Ønskede samarbeidspartnere nasjonalt:

Kulturdepartementet, Nasjonalbiblioteket, Røde Kors, Norske Kvinners Sanitetsforening, Norsk Barnebokinstitutt, Nasjonalt lesesenter ved UiS, Leser søker bok, Norsk Bibliotekforening, Nasjonalt senter for aldring og helse, universitet og høyskoler. (Se inngåtte intensjonsavtaler)

Ønskede samarbeidspartnere lokalt:

Kommuner, barnehager, frivillige organisasjoner og lokale bibliotek. (Se inngåtte intensjonsavtaler)

Oppsummering og forventet utvikling:

Basert på erfaringer fra lignende lesestimulerende prosjekter, støttet av forskning på betydningen av tidlig innsats, høytlesing og frivillig engasjement, forventer vi at lesevenn-programmet vil kunne bidra til målbare forbedringer av lesekulturen i barnehagene. Økt antall høytlesingsstunder, økt leseglede og lesekompetanse blant barnehagebarna er forventet. Ved hele prosjektets slutt i 2030 vil det være naturlig å gjennomføre en ny evaluering, som inkluderer resultatmålinger basert på PIRLS- og PISA-indikatorer.

I tillegg til å øke lesegleden blant barn og unge håper vi å oppnå positive sosiale effekter, som styrking av generasjonsmøter og økt sosial deltakelse blant de frivillige lesevennene. Det kan gi verdifulle bidrag til folkehelsen. Prosjektet har som ambisjon å bli en nasjonal modell for lignende tiltak fremover.

1PISA (Programme for International Student Assessment) er en internasjonal undersøkelse av 15-åringers kompetanse i matematikk, naturfag og lesing. Undersøkelsen har blitt gjentatt vært tredje år, og Norge har deltatt siden 2000.

2PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) undersøker tiåringers leseinnsats og leseferdigheter. Undersøkelsen gjennomføres hvert femte år. Norge har deltatt i samtlige PIRLS-

studier siden 2001.

3Elisabeth Brekke Stangeland, Janine Ann Campbell, Natalia Kucirkova og Trude Hoel, i Scandinavian Journal of Educational Research (2023) Shared book reading: a Norwegian survey of reading practices in families

4Alatalo et al. 2023. Full article: Read-aloud and writing practices in Nordic preschools (tandfonline.com)

5Nasjonalt senter for aldring og helse

(<https://www.aldringoghelse.no/demens/forebygging-av-demens/tren-hjernen-det-beskytter/>)

Framdriftsplan

Prosjektet er

Ettårig

Aktivitetsplan for prosjektet

Beskrivelse

Planleggingsfase; etablere prosjektorganisasjonen og inngå intensjonsavtaler med relevante samarbeidspartnere:

Ansette prosjektleder, etablere prosjektgruppe og styringsgruppe, avklare mandat, prosess og rapportering.

Kartlegge relevante samarbeidspartnere nasjonalt og lokalt og inngå intensjonsavtaler; kommune, barnehage, frivillige organisasjoner og lag, faginstanser, universiteter og høyskoler.

Kartlegge og innhente erfaring og kompetanse fra tidligere samarbeid mellom bibliotek, lokalsamfunn og barnehage.

Kartlegge og innhente erfaring og kompetanse fra andre lesevenn-konsepter.

Aktivitetsperiode

Fra dato

01.04.2025

Til dato

01.09.2025

Beskrivelse	Undersøkelse og konseptutvikling: Gjennomføre en undersøkelse, som gir grunnlag for utformingen av lesevenn-programmet: kartlegge og involvere pilotbarnehager og frivilligheten om deres muligheter, ønsker, forventninger, behov, begrensninger og motivasjon knyttet til lesing, tilgang på bøker og deltagelse i pilotprosjektet. Utarbeide digital og fysisk veiledning, opplæring og promotering til frivillige lesevenner og barnehager, i samarbeid med bibliotek, Norsk Barnebokinstitutt og Leser søker bok (Se vedlegg for inngåtte intensjonsavtaler). Metode, form og faglig innhold velges på bakgrunn av innsikt fra undersøkelsen. Utarbeide enkel spørreundersøkelse for barnehager og lesevenner til bruk i pilotperioden 01.01.2026-30.06.2026.
Aktivitetsperiode	
Fra dato	01.09.2025
Til dato	31.12.2025
Beskrivelse	Gjennomføringsfasen, pilotering: Intensjonsavtaler med relevante samarbeidspartnere er inngått, kartlegging og involvering med barnehager og frivillighet er gjennomført og veiledning, opplæring og promotering for frivillige og barnehager er utarbeidet. Oppstart av første kull med frivillige lesevenner i barnehager. Gjennomføring av digitale og fysiske kurs for veiledning, opplæring, motivering og promotering for frivillige lesevenner og barnehager. Aktiv pilotering; metode utvikles og justeres underveis. Enkel spørreundersøkelse for barnehager og lesevenner gjennomføres og resultater bearbeides kontinuerlig i pilotperioden 01.01.26-30.06.26.
Aktivitetsperiode	
Fra dato	01.01.2026

Til dato	30.06.2026
Beskrivelse	Evalueringsfase; sluttrapport med videre anbefaling: Utarbeide sluttrapport med anbefalinger Et delmål i pilotprosjektet er å undersøke effekten av lesevenn i barnehager i samarbeid med Nasjonalt lesesenter og masterstudenter på universitet og høyskoler (Se vedlegg for inngåtte intensjonsavtaler)
Aktivitetsperiode	
Fra dato	01.08.2026
Til dato	31.10.2026

Andre opplysninger

Andre opplysninger/kommentarer om framdrifts-/aktivitetsplan	Grov tidsplan for storbybibliotekenes samarbeidsprosjekt "Lesevenn i barnehager 2025-2030": 2025/2026 Pilotprosjekt; kartlegge og inkludere barnehager og frivillige med mål om å utvikle og pilotere et lesevenn-program i utvalgte barnehager i Oslo, Bærum og Trondheim. Rapport og anbefaling for evt. videre arbeid mot oppskalering. 2026/2030 Videreføring av prosjektet, med en gradvis utrulling og oppskalering til alle de åtte storbybibliotekene. Rapport og anbefaling for videre arbeid mot et landsdekkende lesevenn-program i barnehager.
--	---

Budsjett

Prosjektår

Søknadsbeløp fra Nasjonalbiblioteket	2 000 000
--------------------------------------	-----------

Andre inntekter

Beskrivelse	Egenfinansiering
-------------	------------------

Beløp	800 000
-------	---------

Inntekter totalt	2 800 000
------------------	-----------

Utgifter

Beskrivelse	Administrative støttefunksjoner fra deltagende bibliotek: Bistand anskaffelser. Rådgøring og bistand IKT avd. Rådgøring og bistand Økonomi avd.
-------------	--

Beløp	300 000
-------	---------

Beskrivelse	Prosjektledelse og prosjektarbeid: Planlegge, kartlegge, dokumentere og rapportere. Inngå og følge opp samarbeidsavtaler. Kravspesifikasjon til eksterne bidragsytere. Analyse og metodeutvikling. Aktiv pilotering; gjøre fortløpende endringer for optimalisering. Utarbeide sluttrapport med anbefalinger.
-------------	---

Beløp	1 600 000
-------	-----------

Beskrivelse	Eksternt: To undersøkelser i tråd med GDPR-regler. Tolke, sammensette, analysere og evaluere innkommende data. Rapporter.
-------------	--

Beløp	200 000
-------	---------

Beskrivelse	Eksternt: Faglig rådgivning. Digital og fysisk veiledning og opplæring. Seminarer, reise og hotell. Refleksjonsnotat basert på en/flere problemstillinger prosjektet løfter som kan bidra til å evaluere tiltaket. Internt: Seminar, reise og hotell.
-------------	--

Beløp	500 000
-------	---------

Beskrivelse	Eksternt: Digital og fysisk markedsførings- og informasjonsmateriell for rekruttering og promotering.
-------------	---

Beløp	200 000
-------	---------

Utgifter totalt	2 800 000
-----------------	-----------

Totalt

0

Samarbeidspartnere

Har du samarbeidspartner(e)?	Ja
------------------------------	----

Navn	Frivilligheten på FUBIAK, Furuset bibliotek- og aktivitetshus, i bydel Alna, Oslo
------	--

Beskriv samarbeidet	Inngått intensjonsavtale (se vedlegg). Frivilligheten på FUBIAK, Furuset bibliotek- og aktivitetshus, vil gjennom sitt lokale nettverk bidra med: Rekruttering av lokale frivillige lesevenner til høytlesing i to utvalgte barnehager i bydel Alna. Leder for Frivilligheten på FUBIAK deltar i pilotprosjektets arbeidsgruppe for å sikre de frivilliges perspektiv i utformingen av lesevenn-programmet.
Navn	Barnehageenheten i bydel Alna, Oslo
Beskriv samarbeidet	Inngått intensjonsavtale (se vedlegg). Barnehageenheten i bydel Alna vil bidra med: To pilotbarnehager; en privat og en kommunalt drevet, inn i Lesevenn-programmet. Leder for fag- og kvalitetsutvikling for barnehageenheten, Caroline Storheim, deltar i pilotprosjektets arbeidsgruppe for å sikre barnehagenes perspektiv i utformingen av lesevenn-programmet.
Navn	Bærum biblioteks venner
Beskriv samarbeidet	Inngått intensjonsavtale (se vedlegg). Bærum biblioteks venner vil gjennom sitt lokale nettverk bidra med: Rekruttering av lokale frivillige lesevenner til høytlesing i to utvalgte barnehager i Bærum. Deltar i pilotprosjektets arbeidsgruppe for å sikre de frivilliges perspektiv i utformingen av lesevenn-programmet.
Navn	Barnehage øst - Bærum kommune

Beskriv samarbeidet	Inngått intensjonsavtale (se vedlegg). Barnehage øst i Bærum kommune vil bidra inn i pilotprosjektet med: To pilotbarnehager; gjerne en privat og en kommunalt drevet, inn i Lesevenn-programmet. Leder for fag og kvalitetsutvikling for barnehageenheten deltar i pilotprosjektets arbeidsgruppe for å sikre barnehagenes perspektiv i utformingen av lesevenn-programmet.
Navn	Norsk barnebokinstitutt
Beskriv samarbeidet	Inngått intensjonsavtale (se vedlegg). Norsk Barnebokinstitutt vil bidra inn i pilotprosjektet med: Faglig forskningsbasert kompetanse rundt barnelitteratur og litteraturformidling. Fysisk og digital kursing med attest for deltagelse. Refleksjonsnotat basert på en/flere problemstillinger prosjektet løfter som kan bidra til å evaluere tiltaket.
Navn	Dronning Mauds Minne - Høyskolen for barnehagelærerutdanning
Beskriv samarbeidet	Inngått intensjonsavtale (se vedlegg). DMMH - Barnehagelærerutdanningen vil bidra inn i pilotprosjektet med å legge til rette for, gjennom undervisningen, at studenter på bachelor- og masterprogrammet er kvalifisert for og kjent med pilotprosjektet, slik at de kan skrive bachelor- eller masteroppgave om effekten av Lesevenn i barnehager.
Navn	OsloMet - Institutt for Arkiv- bibliotek og informasjonsvitenskap

Beskriv samarbeidet	Inngått intensjonsavtale (se vedlegg). OsloMet - Institutt for Arkiv- bibliotek og informasjonsvitenskap vil bidra inn i pilotprosjektet med å legge til rette for, gjennom undervisningen, at studenter på bachelor- og masterprogrammet er kvalifisert for og kjent med pilotprosjektet, slik at de kan skrive bachelor- eller masteroppgave om effekten av Lesevenn i barnehager.
Navn	UiA - Institutt for Nordisk og mediefag
Beskriv samarbeidet	Inngått intensjonsavtale (se vedlegg). UiA - Institutt for Nordisk og mediefag vil bistå inn i prosjektet med å rekruttere og veilede sine masterstudenter på Master i barnehagekunnskap som vil skrive masteroppgave om prosjektet. "Som utdanningsinstitusjon er vi også opptatt av å arbeide med intensjonen i Leselyststrategien 2024-2030 "Sammen om lesing". Deltakelse i prosjektet Lesevenn kan bidra til økt bevissthet om dette også i barnehagelærerutdanningen."

Vedlegg

Last opp vedlegg

- [Intensjonsavtale - Barnehageenheten bydel Alna.pdf](#)
- [Intensjonsavtale - Barnehager Bærum kommune.pdf](#)
- [Intensjonsavtale - Blåveiskroken barnehage.pdf](#)
- [Intensjonsavtale - Bærum biblioteks venner.pdf](#)
- [Intensjonsavtale - DMM - Høyskolen for barnehagelærerutdanningen.pdf](#)
- [Intensjonsavtale - Frivilligheten FUBIAK.pdf](#)
- [Intensjonsavtale - Norsk Barnebokinstitutt.pdf](#)
- [Intensjonsavtale - OsloMet - Arkiv-, bibliotek- og informasjonsfag.pdf](#)
- [Intensjonsavtale - UiA - Institutt for nordisk og mediefag.pdf](#)

Sammendrag og innsending